

Caracterizarea lui Stefan din Apus de Soare

In figura lui Stefan, Delavrancea a proiectat idealul de libertate al poporului sau. Nazuinta romantica de a polariza intreaga atentie asupra unui erou exceptional, explica de ce toate celelalte personaje ale dramei sunt, cu mici exceptii, simple elemente de decor, constituind fundalul pe care sa se proiecteze profilul impunator al lui Stefan.

Personajul se construiește prin tehnica basoreliefului, fiind caracterizat prin propriile actiuni, fapte si vorbe, dar si prin vorbele celorlalte personaje. Romanticul Delavrancea a stiut sa zugraveasca in persoana lui Stefan, cu egala forta, pe batran si pe voievod, pe om si pe supraom. Inca din primul act, inainte ca voievodul sa fie adus in scena, portretul sau este evocat de femeile de la Curte in termenii unor dimensiuni baladesti, nu departe de limita fabulosului. Irina il numeste "sfantul" si Neaga spune ca atunci "cand s-a nascut l-a scaldat in sange de serpoaica". Irina adauga, misterios: "Si de vulturi/Sa se strecoare si sa se inalte".

Clucerul Moghila intregeste atmosfera evocand faptele de arme ale domnitorului cu nimic mai prejos decat victoriile eroilor folclorici in lupta cu intruchiparile raului: "Prinsi din toate partile, dusmanii azvarlira armele jos. Si puse sange pana la turloaietele cailor. Strasic racnea leul Moldovei, ca vuia valea si codrii." Aparitia lui Stefan este astfel atent regizata. Voievodul apare insotit de Doamna Maria, a carei replica povesteste intr-o inlantuire metaforica faptele viitoare: "Stapanul meu, toamna a sosit, soarele apune trist in urma lui, o balta de sange. Vremea o sa strice... Ploi subtiri care patrund... frig... viscol. Ramai, sfantul meu stapan." Omul Stefan, batran si bolnav, simte nevoia sa se sprijine pe Doamna Maria, simte nevoia cuvintului cald al Oanei. Dar voievodul Stefan isi pastreaza intacta maretia. El curma atmosfera apasatoare spunandu-le celor din jur sa-si ridice capetele pentru ca "mie nu-mi plac oamenii smeriti" si asigurandu-i ca, orice s-ar intampla, el va ramane una cu tara: "Mi-e mila de voi si de Moldova. Dar una fara alta, nu..., nu-mi sta in putinta. Nu e domn cel care desparte ce e al lui de ce e al tarii." Simtindu-si sfarsitul aproape, Stefan are o anume febrilitate, cenzurata de o lucida constiinta patriotica, in tot ceea ce intreprinde. Aduna date si da "o raita pana la Haliciu", hotarat a-si incheia socotelile cu vecinii si a lasa tara asezata temeinic in granitele sale de drept. Solemn si demn, el isi mai afirma o data autoritatea voievodala: "Stefan n-a murit inca...".

In urma unui accident, rana de la picior i se inrautateste, omul Stefan stie ca are zilele numarate, ceea ce sporeste grijile domnitorului Stefan care vrea sa puna capat uneltirilor celor trei boieri si sa-l incauneze pe Bogdan. Preocupat de echilibrul tarii, el enunta acum unul dintre principiile politice esentiale ale domniei sale: "Da, pace de jur imprejurul tarii, ca si inlauntrul ei". Semetia voievodala nu-l paraseste nicio clipa si gaseste mereu resurse psihice pentru a o afirma: "Mie nu-mi plac oamenii care se uita in jos. Fruntile sus... ca sus e luna, stelele, soarele si cerul... de sus vine harul, de sus cearta... si sus e mantuirea si iertarea pacatelor noastre." Exista in patetismul acestei replici si ecouri ale intelepciunii populare, conform careia deasupra fiecarui om exista o judecata a unei autoritati supreme.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

De asemenea, replica devine ecoul conștiinței curate a domnitorului, care nu poate să se teamă de nimic. Abilitatea de om politic transpare în sfatul pe care i-l dă lui Bogdan: "Război și dreptate... Război împotriva oricărui dușman și dreptate față de oricine..., de neamurile tale..., de tine chiar...". Este aici un mesaj al verticalității morale care l-a calauzit pe voievod și pe care vrea să-l transmită urmașilor, pentru că, în concepția lui Ștefan, domnitorul rămâne legat de țară și după moarte: "Patruzeci și șapte de ani am dus țară cu noroc... Am să-o duc și când voi muri, după ce vor pecetui piatra pe deasupra mea." Ștefan nu da răgaz locuitorilor necredincioși să întreprindă ceva. Adună degrabă Șfatul țării și, în prezența tuturor, pune manta voievodala pe umerii lui Bogdan.

Într-un emoțional și patetic discurs, el infatisează celor prezenți programul politic al întregii sale domnii, crezul său despre conducătorul de popoare, care trebuie să devină una cu țara, uitându-se pe sine pentru binele celor conduși: "Eu am fost biruit la Războieni și la Chilia, Modova a biruit prețitindeni! Am fost norocul, am fost țaria!" "Ca vru ea ca numele ei să-l știe și să-l citească cu toții, și numele ei trecu granița de la Caffa până la Roma!" "Țineți minte cuvintele lui Ștefan, care v-a fost baci până la bătrânețe... ca Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea, și nu e a voastră, ci a urmașilor noștri și a urmașilor noștri în veacul vecilor...". Ca om Ștefan nu e lipsit de obiceiurile pacate, "într-un mod fatal, legate de o mană de pamant", cum zicea Eminescu. Are copii nelegitimi, pe Oana și pe Rares. Pentru a nu-și stîrbi autoritatea, Ștefan cel Mare nu lăsa să se spună pe față cine sunt de fapt, dar, abil, pe Rares îl trimite la Harlau să-i spună mama să adevărul, iar Oanei îi insceneză că, fiind bolnav, aiurează și-și dezvăluie astfel taina. Tot ca om, trece prin torturi crâncene atunci când i se arde rana. Impresionantă este voința domnitorului care, spre a nu-și pierde aureola de supraom, cere să nu fie imobilizat în vederea acestei teribile operații, în timpul careia, spunând rugăciunea, ca înaintea unei batalii, converteste, în final, strigatul de durere într-o relatare de război. Din punct de vedere al mijloacelor de expresie, "Apus de soare" este o capodoperă oratorică, intrunind într-o formă unică, multă observație umană și poezie.

Teatralitatea, retorismul, grandioarea și solemnitatea se potrivesc personajului, care vorbește ca un poet profet, cu exclamații de lirism sublim și în metafore grandioase. De remarcat și faptul că discursurile voievodului sunt contrapunctate de o dezlantuire a stihilor când, în anumite puncte de varf sau de coborâre ale perioadelor oratorice, afara fulgera, ploua torential, bubuie, un trasnet formidabil acoperind pentru o clipă totul. Lipsesc regionalismele moldovene, graiul muntenesc fiind mult mai potrivit stilului oratoric.

Culoarea istorică se realizează nu cu mijloace lingvistice, ci prin atmosfera arhaizată, sugerată de anumite credințe mistice, practici magice, superstitii.